

Trajnostni razvoj v Evropski uniji

Poročilo o spremljanju strategije za trajnostni razvoj EU iz leta 2011

Povzetek

Povzetek

Trajnostni razvoj je temeljni in poglavitni cilj Evropske unije, ki poskuša s povezovanjem gospodarskega razvoja, varstva okolja in socialne pravičnosti nenehno izboljševati kakovost življenja ter blaginjo sedanjih in prihodnjih generacij.

Strategija EU za trajnostni razvoj iz leta 2006 opisuje, kako se bo EU učinkoviteje soočala z izzivi trajnostnega razvoja. Njen splošni cilj je doseganje stalnega izboljševanja kakovosti življenja državljanov s trajnostnimi skupnostmi, ki učinkovito upravljajo in uporabljajo vire ter izkoriščajo potencial gospodarstva za ekološke in socialne inovacije, da se zagotovijo blaginja, varstvo okolja in socialna kohezija.

Splošni cilj strategije EU za trajnostni razvoj je izboljšanje kakovosti življenja.

Merjenje napredka pri doseganju trajnostnega razvoja je sestavni del strategije EU za trajnostni razvoj, Eurostat pa mora vsaki dve leti pripraviti poročilo o spremljanju na podlagi sklopa kazalnikov EU za trajnostni razvoj. Eurostat je do zdaj objavil tri poročila o spremljanju, in sicer leta 2005, leta 2007 in leta 2009. To četrto poročilo pregledno prikazuje napredek pri izvajanju ciljev in ključnih izzivov strategije.

Uporaba kazalnikov za merjenje napredka je sestavni del strategije.

Strategija za trajnostni razvoj določa cilje, ki bodo Evropsko unijo usmerili na pot trajnostnega razvoja. Glede na te cilje to poročilo vsebuje kvantitativno oceno, ali gre EU v pravo smer, kar se odraža v razvoju, ki ga kažejo kazalniki EU za trajnostni razvoj.

To poročilo ocenjuje napredek pri doseganju ciljev strategije EU za trajnostni razvoj.

Ali je Evropska unija na poti k trajnostnemu razvoju?

Cilj tega poročila ni dokončna ocena, ali je EU trajnostna, saj ni političnega ali znanstvenega soglasja o tem, kaj naj bi bilo stanje trajnosti ali kakšne so optimalne ravni za več kazalnikov, predstavljenih v tem poročilu. Želi pa oceniti napredek pri doseganju ciljev strategije EU za trajnostni razvoj, katerih namen je Evropsko unijo usmeriti na pot, ki je bila implicitno določena kot način uresničevanja trajnostnega razvoja. Glede na te cilje poročilo vsebuje relativno oceno, ali gre EU v pravo smer. Pri tem je osredotočeno na „trajnostni razvoj“ in ne na „trajnost“¹.

Da se oceni, ali je bil dosežen napredek pri trajnostnem razvoju, bi bilo koristno primerjati rezultate ocenjevanja trendov pri glavnih kazalnikih iz tega poročila s tistimi iz poročila za leto 2009². Vendar tako primerjavo otežujeta dva dejavnika. Prvič, slika je zapletena zaradi motečih učinkov gospodarske in finančne krize od leta 2007 naprej. V naslednjem oddelku tega poglavja so opisani nekateri od teh učinkov. Drugič, nabori podatkov, cilji in metodologije ocenjevanja, ki so se uporabljali v obeh poročilih, se z več vidikov razlikujejo. Za nadomestitev teh razlik so bile ocene iz prejšnjega poročila spremenjene v skladu z nabori podatkov in metodologijami, uporabljenimi v tem poročilu, ter so prikazane v preglednici 1 poleg prvotnih ocen iz leta 2009 in tistih iz tega poročila.

¹ Pojem trajnostnega razvoja je treba razlikovati od pojma trajnosti. „Trajnost“ je lastnost sistema, s čimer se v določenem stanju ohranja skozi čas. Pojem trajnostnega razvoja se nanaša na proces, ki vključuje spremembo ali razvoj. Cilj strategije je „doseganje stalnih izboljšav kakovosti življenja“, zato je poudarek na trajnosti procesa izboljševanja blaginje človeka. Namesto iskanja stabilnega ravnotežja je trajnostni razvoj dinamičen pojem, ki priznava, da so spremembe del človeške družbe.

² Eurostat, [Trajnostni razvoj v Evropski uniji: poročilo o spremljanju iz leta 2009 v zvezi s strategijo EU za trajnostni razvoj](#), Luxembourg, Urad za uradne publikacije Evropske unije, 2009.

Preglednica 1: Primerjava med ocenami glavnih kazalnikov iz leta 2009 in iz te izdaje³

Področje kazalnikov trajnostnega razvoja	Glavni kazalnik	Poročilo iz leta 2009	Spremenjena ocena iz leta 2009	To poročilo
Socialno-ekonomski razvoj	Realni BDP na prebivalca			
Trajnostna poraba in proizvodnja	Produktivnost virov			
Socialna vključenost	Tveganje revščine ali socialne izključenosti			
Demografske spremembe	Stopnja zaposlenosti starejših delavcev			
Javno zdravje	Pričakovana življenjska doba in leta zdravega življenja			
Podnebne spremembe in energija	Emisije toplogrednih plinov			
	Poraba obnovljivih virov energije			
Trajnostni promet	Poraba energije v prometu glede na BDP			
Naravni viri	Številčnost pogostih vrst ptic			
	Ohranjanje ribjega staleža			
Globalno partnerstvo	Uradna razvojna pomoč			
Dobro upravljanje	[Ni glavnega kazalnika]	:	:	:

Čeprav samo dva od enajstih glavnih kazalnikov kažeta enak rezultat ocenjevanja v obeh poročilih (pričakovana življenjska doba s področja „Javno zdravje“ in indeks pogostih vrst ptic s področja „naravni viri“), bi bila ocena sedmih kazalnikov enaka v obeh poročilih, če bi se sedanji podatkovni nizi, cilji in metodologija ocenjevanja uporabili leta 2009. Poleg dveh že omenjenih kazalnikov ti vključujejo dva „ločevalna“ kazalnika (produktivnost virov in poraba energije v prometu glede na BDP), tveganje revščine ali socialne izključenosti, porabo obnovljivih virov energije in ohranjanje ribjega staleža.

Pri preostalih štirih kazalnikih so se pojavile dejanske spremembe. Razmere so se poslabšale pri dveh od teh kazalnikov: realni BDP na prebivalca in stopnja zaposlenosti starejših delavcev. Na drugi strani se je stanje izboljšalo za dva kazalnika: emisije toplogrednih plinov in uradna razvojna pomoč. Kot je opisano v naslednjem oddelku, je bila gospodarska in finančna kriza pomemben dejavnik pri več navedenih spremembah.

Na splošno zgoraj opisane okoliščine otežujejo oceno, ali je bil od poročila iz leta 2009 dosežen napredek. Vendar glede na to, da se skoraj polovica glavnih kazalnikov pomika v zmerno negativno smer, še ni mogoče skleniti, da je Evropska unija na poti do trajnostnega razvoja.

Vplivi svetovne gospodarske in finančne krize

Zaradi svetovne gospodarske in finančne krize, ki se je začela konec leta 2007, se je EU leta 2008⁴ znašla v recesiji. Sredi leta 2011, ko je se je to poročilo dokončevalo, je gospodarstvo EU še vedno kazalo le počasno rast. Vpliv navedenih dogodkov je bil resen in močno presega gospodarstvo, pri čemer vpliva na več vprašanj, ki jih zajemajo kazalniki v tej publikaciji. V tem oddelku so kratko povzeta področja, prizadeta v obdobju, ki se je začelo leta 2007 in je, kjer je bilo to mogoče, trajalo do leta 2010. Čeprav to trenutno še ni jasno, pa bi lahko nekatere posledice, kot je nizka stopnja naložb, imele dolgoročne in obstojne posredne učinke, ki se bodo pokazali šele v poznejših poročilih.

³ Razlaga metode ocenjevanja in pomena vremenskih oznak je v Uvodu.

⁴ Za temeljito analizo krize glej: [Evropska komisija, Economic Crisis in Europe: Causes, Consequences and Responses, European Economy, št. 7, 2009.](#)

Likvidnostne težave v bančnem sektorju, ki so se začele leta 2007, so privedle do pritiska na kredite in padajoče cene premoženja, kar je povzročilo manjše povpraševanje potrošnikov (ki se odraža v kazalniku „izdatki gospodinjstva“), povečanje „prihranka gospodinjstev“, zmanjšanje „naložb“ podjetij in gospodinjstev, padec v mednarodni trgovini (ki se odraža v kazalniku „uvoz iz držav v razvoju“) ter znižanje „realnega BDP na prebivalca“. Stopnje „javnega dolga“ so se občutno zvišale. „Zaposlovanje“ je upadlo zlasti med mladimi, moški pa so bili bolj prizadeti kot ženske („zaposlenost žensk“). Trend povečevanja „stopnje zaposlenosti starejših delavcev“ se je upočasnil. Zaradi kopičenja delovne sile in sprememb delovnega časa je „produktivnost dela“ upadla. Na drugi strani so se povečali „izdatki za raziskave in razvoj“, ker je več držav povečalo svoje izdatke, da bi spodbudile oživitve gospodarstva in dolgoročno rast. Kot odziv na upadajoče povpraševanje je upadla tudi industrijska proizvodnja, kot je razvidno iz primera „proizvodnje strupenih kemikalij“.

Povečanje „brezposelnosti“ in „dolgotrajne brezposelnosti“ je vplivalo na socialne razmere. Čeprav se je celotno „tveganje revščine“ zmanjšalo, se je povečalo v starostni skupini od 25 do 49 let in nekoliko tudi v populaciji od 18 do 24 let. Povečala so se tudi „intenzivnost revščine“ in „samomori“, zlasti med moškimi in osebami srednjih let. Tudi „splošna stopnja neto migracij“ se je znižala, verjetno kot odziv na težave pri iskanju zaposlitve v EU. V zvezi z bojem proti svetovni revščini se je zaradi zmanjšanih tokov zasebnih donatorjev in ne zaradi uradnih virov in NVO zmanjšalo „financiranje držav v razvoju“.

Energetske potrebe („končna poraba energije“) so se zmanjšale vzporedno z BDP. Ta manjša poraba je privedla do stabilizacije „energetske odvisnosti“ EU, s čimer je prekinila dolgoročni trend k povečani odvisnosti. „Emisije toplogrednih plinov“ in onesnaževalne „emisije v zrak“, ki so se že zmanjševale, so še hitreje upadle.

Tovorni promet se je zmanjšal hitreje kot BDP (kar odraža kazalnik „obseg tovarnega prometa glede na BDP“). Vendar se je poraba energije v prometu zmanjšala manj kot BDP („poraba energije v prometu glede na BDP“), verjetno zaradi počasnejšega zmanjšanja potniškega prometa. „Emisije toplogrednih plinov iz prometa“ so upadle, „emisije dušikovih oksidov (NO_x) iz prometa“ in „emisije trdnih delcev iz prometa“ pa so se zmanjšale hitreje kot v prejšnjih letih. Zmanjšalo se je tudi „število smrtnih žrtev prometnih nesreč“, verjetno zaradi manjšega obsega prometa.

Javni odziv na krizo in način spopadanja z njo se odražata v upadu „zaupanja državljanov v institucije EU“ in „volilne udeležbe na nacionalnih volitvah“.

Napredek pri doseganju trajnostnega razvoja v Evropski uniji

Med več kot 100 kazalniki v tem poročilu jih je bilo enajst določenih za glavne kazalnike. Njihov namen je zagotoviti splošno sliko o tem, ali je EU dosegla napredek pri trajnostnem razvoju glede na cilje, opredeljene v strategiji EU za trajnostni razvoj. Ocena napredka od leta 2000, ki je temeljila na teh glavnih kazalnikih, kaže precej mešano sliko.

Preglednica 2: Ocena sprememb glavnih kazalnikov (EU-27, od leta 2000)⁵

Področje kazalnikov trajnostnega razvoja	Glavni kazalnik	Ocena spremembe v EU-27
Socialno-ekonomski razvoj	Realni BDP na prebivalca	
Trajnostna poraba in proizvodnja	Produktivnost virov	
Socialna vključenost	Tveganje revščine ali socialne izključenosti (*)	
Demografske spremembe	Stopnja zaposlenosti starejših delavcev	
Javno zdravje	Pričakovana življenjska doba in leta zdravega življenja (**)	

⁵ Razlaga metode ocenjevanja in pomena vremenskih oznak je v Uvodu.

Podnebne spremembe in energija	Emisije toplogrednih plinov Poraba obnovljivih virov energije (***)	
Trajnostni promet	Poraba energije v prometu glede na BDP	
Naravni viri	Številčnost pogostih vrst ptic (****) Ohranjanje ribjega staleža	
Globalno partnerstvo	Uradna razvojna pomoč	
Dobro upravljanje	[Ni glavnega kazalnika]	:

(*) Od leta 2005.

(**) Od leta 2002.

(***) Od leta 2006.

(****) Skupni podatki za EU na podlagi podatkov 19 držav članic.

Nedvomno pozitivne spremembe

Nedavni razvoj se lahko šteje za pozitivnega glede glavnega kazalnika na področju „socialne vključenosti“, saj je vedno manj ljudi izpostavljenih **tveganju revščine ali socialne izključenosti**. Med letoma 2008 in 2009 je bilo za približno dva milijona ljudi odpravljeno tveganje revščine ali socialne izključenosti.

Tudi glede obeh glavnih dejavnikov, povezanih s „podnebnimi spremembami in energijo“, se spremembe lahko ocenijo kot nedvomno pozitivne. Med letoma 2000 in 2009 so se **emisije toplogrednih plinov** bistveno zmanjšale, zaradi česar je verjetno, da bodo izpolnjene obveznosti iz Kjotskega protokola EU-15 (ki se nanašajo na 8-odstotno zmanjšanje do konca obdobja 2008–2012) in bo dosežen cilj EU-27 glede zmanjšanja emisij za 20 % do leta 2020 v primerjavi z ravnmi iz leta 1990. Zaradi sprememb v metodologiji so podatki za drugi glavni kazalnik **poraba obnovljivih virov energije** na voljo samo za obdobje od leta 2006 do leta 2008. Vendar bo EU verjetno izpolnila cilj, določen za leto 2020, glede doseganja 20-odstotnega deleža obnovljivih virov energije v bruto končni porabi energije, če se bo ohranila hitrost sprememb iz tega kratkega obdobja.

Med letoma 2008 in 2009 sta bila približno dva milijona ljudi manj izpostavljena tveganju revščine ali socialne izključenosti.

Cilji za leto 2020 glede dveh glavnih dejavnikov za „podnebne spremembe in energijo“ bodo verjetno doseženi.

Manjše pozitivne spremembe

Manjše pozitivne spremembe so bile ugotovljene v zvezi z glavnima kazalnikoma, povezanimi s „socialno-ekonomskim razvojem“ in „javnim zdravjem“, ter z enim od dveh glavnih kazalnikov v zvezi z „naravnimi viri“.

V zvezi s „socialno-ekonomskim razvojem“ se je glavni kazalnik, tj. **realni BDP na prebivalca**, med letoma 2000 in 2010 v povprečju povečal za 0,9 % letno, čeprav je zaradi gospodarske krize in posledične recesije leta 2009 upadel na približno enako raven kot leta 2005. Leta 2010 je bila rast v celotni EU počasna in tudi sredi leta 2011, ko se je to poročilo dokončevalo, je gospodarstvo EU še vedno kazalo le počasno rast.

V zvezi s kazalniki „realni BDP na prebivalca“ in „pričakovana življenjska doba“ in „indeks pogostih vrst ptic“ so bile ugotovljene manjše pozitivne spremembe.

Glede „javnega zdravja“ podatki o **pričakovani življenjski dobi** v EU kažejo nekaj napredka pri daljšanju življenjske dobe prebivalstva EU. Pričakuje se, da bo deklica, rojena leta 2008, v povprečju živela 82,4 leta, fant pa 76,4 leta.

Podatki o **številčnosti pogostih vrst ptic**, ki je eden od glavnih kazalnikov na področju „naravnih virov“, kažejo, da se je indeks za vse pogoste vrste ptic nekoliko povečal, čeprav se je število ptic, ki živijo na kmetijskih območjih,

med letoma 2000 in 2008 zmanjšalo.

Manjše negativne spremembe

Manjše negativne spremembe kaže pet od enajstih glavnih kazalnikov iz sklopa kazalnikov EU za trajnostni razvoj, vključno s tistimi, povezanimi s „trajnostno porabo in proizvodnjo“, „demografskimi spremembami“, „trajnostnim prometom“ in „globalnim partnerstvom“, ter eden od dveh glavnih kazalnikov na področju „naravnih virov“.

Glavni kazalnik za „trajnostno porabo in proizvodnjo“ kaže manjši negativni trend za obdobje 2000–2007. Čeprav povečanje **produktivnosti virov** kaže, da EU učinkoviteje porablja svoje vire, se je potreba po snoveh (in s tem povezani okoljski pritiski) še naprej povečevala.

V zvezi z „demografskimi spremembami“ v EU je bilo povečanje **stopnje zaposlenosti starejših delavcev** do leta 2008 na dobri poti, da se doseže cilj glede 50-odstotne stopnje zaposlenosti leta 2010. Vendar se je zaradi krize rast leta 2009 in leta 2010 končala, posledica česar je bila 46-odstotna stopnja zaposlenosti leta 2010 in cilj ni bil dosežen.

Pri „produktivnosti virov“ se je **delež porabe energije v prometu na enoto BDP** med letoma 2000 in 2009 le nekoliko zmanjšal. Kljub temu in kljub bistvenemu upadu zaradi krize leta 2009 pa se je poraba energije v prometu od leta 2000 povečala, vendar počasneje kot gospodarstvo. Ločevanje porabe energije v prometu od gospodarskega razvoja je komaj opazno.

V zvezi z **ohranjanjem ribjega staleža**, ki je eden od dveh glavnih kazalnikov na področju „naravnih virov“, so skupni ulovi rib zunaj varnih bioloških meja leta 2009 dosegli skoraj 24 %. Čeprav se to lahko obravnava kot izboljšanje v primerjavi s približno 37-odstotnim deležem leta 2000, so celotni ulovi rib kljub temu presegli trajnostne ravni izkoriščanja.

Glede mednarodnih zavez EU se delež bruto nacionalnega dohodka (BND), ki ga je EU namenila za **uradno razvojno pomoč (URP)** državam v razvoju, med letoma 2005 in 2010 skoraj ni spreminjal in je znašal 0,4 % BND. Tako EU ni dosegla vmesnega cilja glede 0,56-odstotnega BND leta 2010, niti ni na poti k doseganju cilja, da do leta 2015 nameni 0,7 % svojega BND za URP. Vendar je treba opozoriti, da se pri več drugih kazalnikih na področju „globalnega partnerstva“ kažejo pozitivnejši trendi.

Nedvomno negativne spremembe

Pri nobenem od glavnih kazalnikov ni opaziti nedvomno negativnih sprememb, iz česar je razvidno, da je Evropska unija nekoliko napredovala na poti k doseganju trajnostnega razvoja. Vendar glede na dodatne kazalnike na posameznih področjih sklopa kazalnikov EU za trajnostni razvoj še vedno ostajajo številne nedvomno negativne spremembe, zato je lahko celotna slika manj pozitivna kot vtis, ki ga daje posamezno obravnavanje glavnih kazalnikov.

• Ni glavnega kazalnika

Področje „dobrega upravljanja“ ne vključuje glavnega kazalnika, ker noben kazalnik ne velja za dovolj stabilnega in pomembnega za politiko, da bi zagotovil celovit pregled pojma dobrega upravljanja.

Skoraj polovica glavnih kazalnikov kaže manjše negativne trende.

Produktivnost virov se je povečala, vendar se je povečala tudi poraba snovi.

EU ni dosegla cilja glede 50-odstotne zaposlenosti starejših delavcev do leta 2010.

Ločevanje porabe energije v prometu od gospodarske rasti je komaj opazno.

Ulovi rib v severovzhodnem Atlantiku še vedno presegajo trajnostne ravni izkoriščanja.

EU ni na poti k doseganju cilja, da do leta 2015 nameni 0,7 % svojega BND za URP.

Podroben pregled najpomembnejših sprememb

Čeprav glavni kazalniki omogočajo hiter pregled napredka ključnih izzivov strategije EU za trajnostni razvoj, je treba za celovitejšo sliko z vsemi podrobnostmi proučiti napredek, ki ga kažejo kazalniki za vsako posamezno področje.

Socialno-ekonomski razvoj

Nedavna svetovna gospodarska in finančna kriza je pozitivno ali negativno vplivala na več dolgoročnih trendov na področju socialno-ekonomskega razvoja. V zvezi s tem so se trendi kratkoročno poslabšali zlasti v naložbah, zaposlovanju in brezposelnosti ter v realnem BDP na prebivalca in produktivnosti dela, čeprav sta se slednja začela izboljševati. Na drugi strani so bile opazne izboljšave pri izdatkih za raziskave in razvoj ter energetske intenzivnosti, manjše pa pri prihranku gospodinjstev.

Preglednica 3: Ocena sprememb na področju socialno-ekonomskega razvoja (EU-27, od leta 2000)

Raven 1	Raven 2	Raven 3
 Realni BDP na prebivalca	 Naložbe	Gospodarski razvoj Regionalne razlike v BDP Prihranek gospodinjstev
		Konkurenčnost, inovacije in ekološka učinkovitost Produktivnost dela
	 Zaposlovanje	 Izdatki za raziskave in razvoj Energetska intenzivnost
		Zaposlenost Zaposlenost žensk Regionalne razlike v zaposlenosti Brezposelnost

Glavni kazalnik

Med letoma 2000 in 2010 se je realni BDP na prebivalca za celotno EU v povprečju povečal za 0,9 % letno, vendar so se stopnje rasti znotraj EU zelo razlikovale. Med gospodarskim razmahom od leta 2003 do 2007 so se stopnje rasti povečale na 2,7 %, čeprav so se v številnih vzhodnoevropskih državah zvišale veliko hitreje. Vendar je leta 2008 zaradi gospodarske krize BDP na prebivalca zastal in leta 2009 naglo upadel za 4,6 %. Kriza je najbolj prizadela najhitreje rastoče vzhodnoevropske države članice EU. V EU kot celoti in v večini držav članic je bila rast leta 2010 počasna, na Irskem, v Grčiji, Španiji in Romuniji pa je bila rast negativna.

Obdobje hitre gospodarske rasti je zastalo s finančno krizo.

Počasna rast leta 2010.

Gospodarski razvoj

Med letoma 2000 in 2009 je delež naložb v BDP sledil gospodarskemu ciklusu (zlasti zaradi poslovnih naložb). Po doseženem vrhu pri 21,7 % leta 2007 se je v letih 2008 in 2009 zmanjšal na 19,4-odstotno raven, v glavnem zaradi upada poslovnih naložb zaradi gospodarske krize.

Naložbe, izražene kot delež BDP, so ostale precej stabilne.

V EU so se regionalne razlike v BDP v obdobju 2000–2007 zmanjšale s 35,5 % na 32,7 %. To skupaj z zmanjšanjem regionalnih razlik v zaposlovanju kaže na rastočo konvergenco regij EU. Razpršitev regionalnega BDP znotraj držav je ostala visoka, zlasti v vzhodnoevropskih državah članicah, kjer je hiter prehod na tržno gospodarstvo privedel do vedno bolj neenakomerne porazdelitve bogastva.

Regionalne razlike v gospodarski dejavnosti so se zmanjšale.

Večino obdobja 2000–2010 je prihranek gospodinjstev kot delež razpoložljivega

Stopnja prihranka

dohodka v EU stalno padal; rahlo je narasel leta 2008, bistveno pa leta 2009 zaradi finančne krize. Leta 2010 se je raven prihrankov gospodinjstev ponovno znižala, in sicer skoraj na raven iz leta 2004. Razlike med državami članicami ostajajo znatne.

se je izboljšala kot odziv na gospodarsko krizo.

Inovacije, konkurenčnost in ekološka učinkovitost

Produktivnost dela v EU se je med letoma 2000 in 2010 v povprečju povečala za 1,1 % letno. Čeprav se je v več letih povečala za največ 1,7 % ali 1,8 % letno, večinoma zaradi dohajanja vzhodnoevropskih držav članic, se je leta 2008 začela zmanjševati, leta 2009 pa se je zmanjšala za 1,2 %. Leta 2010 se je povečala za 1,6 %.

Produktivnost dela se je s krizo zmanjšala.

V večini obdobja med letoma 2000 in 2009 je delež izdatkov za raziskave in razvoj v BDP ostal precej stabilen za celotno EU, in sicer med 1,8 in 1,9 %. Leta 2008 in leta 2009 so se izdatki za raziskave in razvoj nekoliko izboljšali. Med letoma 2000 in 2009 se je energetska intenzivnost EU stalno zmanjševala, v nekaterih letih tudi za 2,5 %, kar je povzročilo popolno neodvisnost bruto nacionalne porabe energije od rasti BDP.

Izdatki za raziskave in razvoj zaostajajo na poti k doseganju cilja. Popolna neodvisnost porabe energije od gospodarske rasti.

Zaposlovanje

Zaposlovanje v EU se je povečalo s 66,6 % leta 2000 na 70,4 % leta 2008, vendar se je do leta 2010 zmanjšalo na 68,6 %. Zlasti so bili prizadeti moški, mladi in osebe z nižjo izobrazbo.

Gospodarska kriza je ovirala napredek pri doseganju cilja glede 75-odstotne zaposlenosti.

V obdobju 2000–2010 se je zaposlenost žensk stalno povečevala s 57,3 % na 62,1 %, pri čemer so se zmanjšale razlike med spoloma. Med državami članicami ostajajo pomembne razlike.

Regionalne razlike v stopnji zaposlenosti so se zmanjšale s 13,0 % leta 2000 na 11,8 % leta 2009. Izboljšanje je bilo doseženo s postopno stabilnejšim položajem žensk v regionalnih gospodarstvih.

Razlike med spoloma v zaposlovanju in brezposelnosti se zmanjšujejo.

V povprečju se je brezposelnost v EU med letoma 2000 in 2010 povečala. Čeprav se je zaradi gospodarske krize po oživitvi gospodarstva od leta 2003 do leta 2007 znatno znižala, se je leta 2009 povečala in leta 2010 ustalila na ravneh, višjih od tistih iz leta 2000.

Dosežke pri odpravljanju brezposelnosti je onemogočala gospodarska kriza.

Trajnostna poraba in proizvodnja

Spremembe v vzorcih porabe in načinih proizvodnje od leta 2000 kažejo nekaj zelo negativnih, vendar tudi nekaj zelo pozitivnih trendov. Na eni strani se poraba snovi in električne energije ter nastajanje nevarnih odpadkov še vedno povečujeta (v celoti in na prebivalca). Na drugi strani pa sta se zmanjšali končna poraba energije in količina nemineralnih odpadkov, proizvedenih v EU ter povečal delež recikliranih ali kompostiranih odpadkov. Poleg tega so se bistveno zmanjšale emisije pomembnih onesnaževal zraka, dosežen pa je bil tudi napredek v zvezi z načini proizvodnje, ki se nanaša na ekološki vidik družbene odgovornosti gospodarskih družb in k okolju prijaznejšim kmetijskim praksam.

Preglednica 4: Ocena sprememb na področju trajnostne porabe in proizvodnje (EU-27, od leta 2000)

Raven 1	Raven 2	Raven 3
 Produktivnost virov	 Nemineralni odpadki (*)	Raba virov in odpadki Domača poraba snovi Nevarni odpadki (*) Reciklirani in kompostirani komunalni odpadki Emisije v zrak
		Vzorci porabe : Število ljudi v gospodinjstvih : Izdatki gospodinjstva Končna poraba energije Lastništvo avtomobila
	 Sistemi okoljskega ravnanja (**)	Načini proizvodnje Znaki za okolje : Zemljišče v okviru kmetijsko-okoljske obveznosti Ekološko kmetovanje (***) Indeks gostote živali (**)

(*) Od leta 2004.

(**) Od leta 2003.

(***) Od leta 2005.

Glavni kazalnik

Razvoj na področju produktivnosti virov (izračunane kot razmerje med BDP in domačo porabo snovi) je bil v obdobju 2000–2007 zmerno negativen. Čeprav povečanje produktivnosti virov med letoma 2000 in 2007 kaže, da je EU začela učinkoviteje porabljati svoje vire (BDP je rasel hitreje kot domača poraba snovi), se je potreba po snoveh (in s tem povezani okoljski pritiski) še naprej povečevala. Neodvisnost rabe virov od gospodarske rasti je bila zato samo relativna.

Samo relativna neodvisnost rabe virov od gospodarske rasti.

Raba virov in odpadki

Domača poraba snovi se je v obdobju 2000–2007 zmerno povečala v celoti in na prebivalca. Razlog za to je bilo povečanje domačega pridobivanja in uvoza zaradi rastoče potrebe po mineralih.

Poraba snovi še naprej rase.

Nastajanje odpadkov kaže tako pozitivne kot negativne trende. Na eni strani se je nastajanje nemineralnih odpadkov v EU med letoma 2004 in 2008 zmanjšalo, obdelava komunalnih odpadkov pa se je med letoma 2000 in 2009 močno preusmerila k recikliranju in kompostiranju. Vendar se je nastajanje nevarnih odpadkov med letoma 2004 in 2008 bistveno povečalo.

Ravnanje z odpadki se izboljšuje, čeprav je več nevarnih odpadkov.

Vse emisije žveplovih oksidov, dušikovih oksidov, nemetanskih hlapnih ogljikovih spojin in amoniaka v zrak, ki jih povzroča človek, so se med letoma 2000 in 2008 bistveno zmanjšale.

Zmanjšanje emisij v zrak.

Vzorci porabe

Izdatki gospodinjstev EU so se med letoma 2000 in 2007 stalno povečevali, vendar so se zaradi gospodarske krize leta 2008 in leta 2009 nekoliko zmanjšali. Vzporedno se je zmanjšalo število ljudi na gospodinjstvo, kar odraža neprekinjen trend k večjemu številu manjših gospodinjstev.

Večje število manjših gospodinjstev z vse večjimi izdatki.

Med letoma 2000 in 2009 se je poraba električne energije v gospodinjstvih bistveno povečala, vendar se je končna poraba energije nekoliko zmanjšala, večinoma kot posledica gospodarske krize.

Končna poraba energije se je leta 2009 zmanjšala.

Število osebnih avtomobilov na 1 000 prebivalcev se je med letoma 2000 in 2009 še vedno povečevalo, vendar počasneje kot med letoma 1990 in 2000.

Vedno več avtomobilov na cesti.

Načini proizvodnje

Evropska podjetja v svoje dejavnosti in interakcije z zainteresiranimi stranmi na prostovoljni ravni vse bolj vključujejo družbene in okoljske zadeve vidike, kar je znano kot pojem „družbene odgovornosti gospodarskih družb“. Število organizacij, ki so uvedle potrjene sisteme okoljskega ravnanja v skladu z uredbo o „sistemu za okoljsko ravnanje in presojo“, se je med letoma 2003 in 2010 bistveno povečalo. Poleg tega se je število dovoljenj za uporabo znaka za okolje EU med letoma 2000 in 2010 bistveno povečalo, vendar so tržni deleži s tem povezanih proizvodov ostali nizki.

Število dovoljenj za uporabo znaka za okolje in organizacij s potrjenim sistemom okoljskega ravnanja se je povečalo.

V zvezi s trajnostno kmetijsko proizvodnjo v EU sta se delež kmetijskih zemljišč v okviru kmetijsko-okoljskih obveznosti in delež ekološkega kmetovanja v okviru vseh kmetijskih zemljišč v uporabi do leta 2009 bistveno povečala. Poleg tega se je med letoma 2003 in 2007 število glav velike živine na hektar pozitivno zmanjšalo.

Kažejo se znaki manj intenzivnega kmetijstva.

Socialna vključenost

Trendi, ugotovljeni na področju socialne vključenosti od leta 2000, so na splošno precej spodbudni, zlasti v smislu zmanjševanja revščine. Na področju celotnega tveganja revščine ali socialne izključenosti je bil razvoj nedvomno pozitiven. To se jasno odraža zlasti v številu ljudi, izpostavljenih hudemu materialnemu pomanjkanju, in številu ljudi, ki živijo v gospodinjstvih z zelo nizko delovno intenzivnostjo. Tudi pri zmanjševanju števila odraslih z doseženo nižjo stopnjo izobrazbe ter razlik med plačami moških in žensk (razlike v plačah med spoloma) je bil razvoj nedvomno pozitiven. Poleg tega je bil razvoj zmerno pozitiven pri tveganju finančne revščine, intenzivnosti revščine, dohodkovnih neenakosti in dolgoročni brezposelnosti. Vendar je bil razvoj na več področjih tudi negativen. Delež revnih delavcev se je povečal, zmanjšala se je udeležba v vseživljenjskem učenju, s čimer ni bil dosežen cilj za leto 2010, nadaljnji napredek pa je potreben pri zmanjševanju deleža mladih, ki predčasno opustijo šolanje, in nizke bralne pismenosti učencev.

Preglednica 5: Ocena sprememb na področju socialne vključenosti (EU-27, od leta 2000)

Raven 1	Raven 2	Raven 3
	Finančna revščina in življenjske razmere	
 Tveganje revščine ali socialne izključenosti (*)	 Tveganje revščine po socialnih transferjih (*)	 Intenzivnost revščine (*)
	 Hudo materialno pomanjkanje (*)	 Dohodkovne neenakosti (*)
	Dostop do trga dela	
	 Gospodinjstva z zelo nizko delovno intenzivnostjo (*)	 Revni delavci (*) Dolgotrajna brezposelnost
	Izobraževanje	
 Mladi, ki predčasno opustijo šolanje (***)	 Odrasli z doseženo nižjo stopnjo izobrazbe Vseživljenjsko učenje (***) Nizka uspešnost bralne pismenosti učencev	

(*) Od leta 2005.

(**) Od leta 2006.

(***) Od leta 2003.

Glavni kazalnik

Med letoma 2008 in 2009 se je število ljudi, izpostavljenih tveganju revščine ali socialne izključenosti, zmanjšalo za približno 2 milijona. To je v glavnem posledica zmanjšanja števila ljudi, ki živijo v hudem materialnem pomanjkanju.

Med letoma 2008 in 2009 je bilo približno 2 milijona ljudi manj izpostavljenih tveganju revščine ali socialne izključenosti.

Finančna revščina in življenjske razmere

Delež ljudi, ki so izpostavljeni tveganju revščine po socialnih transferjih, se je od leta 2005 zmanjšal le malo, število ljudi, ki trpijo zaradi hudega materialnega pomanjkanja, pa se je bistveno zmanjšalo, pri čemer se ta pozitiven trend kaže v večini držav članic. Razlika med dohodom revnih in pragom revščine (intenzivnost revščine) se je nekoliko zmanjšala, dohodkovna neenakost pa se je delno zmanjšala.

Delež ljudi, izpostavljenih finančni revščini, se je nekoliko zmanjšal. Materialnega pomanjkanja je manj.

Dostop do trga dela

Med letoma 2005 in 2009 se je delež ljudi, ki živijo v gospodinjstvih z zelo nizko delovno intenzivnostjo, zmanjšal v celotni EU in v večini držav članic. Medtem ko se je od leta 2000 delež dolgoročne brezposelnosti zmanjšal le malo, se je med letoma 2005 in 2009 delež ljudi, izpostavljenih tveganju revščine, kljub zaposlitvi (revni delavci) povečal. Med letoma 2006 in 2009 se je razlika med plačami moških in žensk bistveno zmanjšala, vendar ne v vseh državah članicah.

Dolgoročne brezposelnosti je nekoliko manj, vendar je več revnih delavcev.

Izobraževanje

Delež mladih, ki predčasno opustijo šolanje, se je v EU zmanjšal, vendar je

Opaznih je več

potreben nadaljnji napredek, da bo dosežen cilj za leto 2020. Od leta 2003 je bil dosežen napredek tudi pri udeležbi v vseživljenjskem učenju, vendar cilj za leto 2010 ni bil dosežen. Delež odraslih z doseženo nižjo stopnjo izobrazbe se je stalno zmanjševal, trend glede nizke uspešnosti bralne pismenosti med učenci, ki se je pred tem slabšal, pa se je leta 2009 spremenil, vendar to ne bo zadostovalo za doseg cilja za leto 2010.

pozitivnih trendov, vendar cilj glede vseživljenjskega učenja za leto 2010 ni bil dosežen.

Demografske spremembe

Demografski kazalniki pričakovane življenjske dobe in rodnosti ter kazalniki, povezani z ustreznostjo dohodka starejših, so se pozitivno razvijali. Vendar kljub znatnemu napredku cilj za leto 2010 v zvezi z zaposlovanjem starejših delavcev ni bil dosežen. Poleg tega so se kazalniki, ki prikazujejo vzdržnost javnih financ, razvijali negativno. Stopnje javnega dolga so se na primer v EU v povprečju zvišale z 62,3 % leta 2008 na 80 % leta 2010, podaljševanje povprečne upokojitvene starosti pa je napredovalo počasi.

Preglednica 6: Ocena sprememb na področju demografskih sprememb (EU-27, od leta 2000)

Raven 1	Raven 2	Raven 3
 Stopnja zaposlenosti starejših delavcev	 Pričakovana življenjska doba pri 65 letih (za moške) (*)	Demografija Stopnja rodnosti (*) : Migracije : Starejše prebivalstvo v primerjavi z delovno sposobnim prebivalstvom
	 Pričakovana življenjska doba pri 65 letih (za ženske) (*)	Ustreznost dohodka starejših
	 Stopnja dohodka za osebe nad 65 let v primerjavi s prejšnjo (**)	 Tveganje revščine za osebe nad 65 let (**) Vzdržnost javnih financ
	 Javni dolg	 Upokojitvena starost (***) : Izdatki za oskrbo starejših oseb : Vpliv staranja prebivalstva na javne izdatke

(*) Od leta 2002.

(**) Od leta 2005.

(***) Od leta 2001.

Glavni kazalnik

Cilj, da se zaposli polovica starejših delavcev, leta 2010 ni bil dosežen. Vendar se je udeležba starejših delavcev na trgu dela v celotnem obdobju povečala, kar bo pomagalo ublažiti potrebo po izdatkih za pokojnine.

Čeprav cilj za leto 2010 ni bil dosežen, je zaposlenih več starejših delavcev.

Demografija

Med letoma 2002 in 2008 se je pričakovana življenjska doba pri 65 letih podaljšala tako pri moških kot pri ženskah. Tudi stopnja obnove prebivalstva se je zvišala, vendar je ostala pod stopnjo, ki je potrebna za obnavljanje prebivalstva, pri čemer zaradi daljših pričakovanih življenjskih dob kaže, da se bo delovno sposobno prebivalstvo v primerjavi z upokojenim prebivalstvom morda še naprej zmanjševalo.

Delež aktivnega prebivalstva v primerjavi z neaktivnim se bo morda še naprej zmanjševal, kar ima lahko

Priseljevanja v EU je več kot izseljevanja, čeprav je med letoma 2007 in 2009 prvo močno upadlo. Delež starejših oseb v primerjavi z delovno sposobnim prebivalstvom se je med letoma 2000 in 2010 povečal s 23,2 % na 25,9 %. Predvideva se, da se bo še naprej povečeval, in sicer da bo do leta 2060 dosegel več kot 50 oseb, starih 65 let ali več, na 100 delovno sposobnih oseb. Višja stopnja koeficienta starostne odvisnosti in nizke upokojitvene starosti bodo glede na raven financiranja v okviru pokojnin, ki jih zagotovi država, ustvarile pritisk na javne finance.

posledice za vzdržnost javnih financ.

Ustreznost dohodka starejših

Stopnja dohodka od pokojnin oseb, starih med 65 in 74 let, v primerjavi s stopnjo dohodka od zaslužkov tistih, starih med 50 in 59 let, je med letoma 2005 in 2009 ostala stabilna pri 51 %. Tveganje revščine za osebe, starejše od 65 let, se je med letoma 2000 in 2009 zmanjšalo, kar se je zgodilo tudi sredi devetdesetih let 20. stoletja.

Povprečne ravni pokojnin ostajajo ustrezne in tveganje revščine za starejše se je zmanjšalo.

Vzdržnost javnih financ

V obdobju 2000–2007 se je raven javnega dolga uspešno znižala, in sicer tik pod referenčno vrednost EU 60 % leta 2007. Vendar je javni dolg po letu 2007 z začetkom finančne krize narasel na še višje ravni od tistih iz sredine devetdesetih let 20. stoletja, in sicer je leta 2010 dosegel 80 %.

Trenutna gospodarska kriza izvaja velik pritisk na vzdržnost javnih financ.

Kljub povečanju stopnje zaposlenosti starejših delavcev (glej glavni kazalnik) se je hitrost podaljševanja povprečne upokojitvene starosti upočasnila, zaradi česar ciljna stopnja za leto 2010, ki jo je določil Evropski svet v Barceloni leta 2002, verjetno ne bo dosežena. Izdatki za oskrbo starejših oseb kot delež BDP so se po povečanju med letoma 2000 in 2005 med letoma 2005 in 2007 zmanjšali, nato pa so se leta 2008 ustalili na pozitivnejši ravni, ki je bila blizu tisti iz leta 2000.

Staranje prebivalstva in struktura sistemov socialne zaščite v državah članicah izvajata pritisk na vzdržnost javnih financ. Predvidene spremembe nadomestitvenega razmerja med pokojninami in plačami ter javnofinančnih izdatkov za pokojnine kažejo na morebiten prihodnji vpliv staranja prebivalstva.

Javno zdravje

Razvoj na področju javnega zdravja od leta 2000 je na splošno pozitiven. Glavni kazalnik kaže, da ljudje na splošno živijo dlje. Izboljšave se kažejo v manjšem številu smrti zaradi kroničnih bolezni, samomorov, proizvodnje strupenih kemikalij, motenj zaradi hrupa in hujših nesreč pri delu. Na drugi strani izboljšave niso koristile vsem in še vedno obstajajo pomembne neenakosti v zdravju in dostopu do zdravstvenega varstva. Poleg tega so še zmeraj prisotni izzivi, povezani z okoljskimi dejavniki zdravja. Od leta 2000 so prebivalci EU bolj izpostavljeni ozonu in trdnim delcem.

Preglednica 7: Ocena sprememb na področju javnega zdravja (EU-27, od leta 2000)

Raven 1	Raven 2	Raven 3
	Zdravje in neenakosti na področju zdravja	
 <p>Pričakovana življenjska doba in leta zdravega življenja (*)</p>	 <p>Smrti zaradi kroničnih bolezni</p>	 <p>Samomori : Neizpolnjene potrebe po zdravstvenem varstvu</p>
	Dejavniki zdravja	
	 <p>Proizvodnja strupenih kemikalij (**)</p>	 <p>Izpostavljenost onesnaženosti zraka s trdnimi delci</p> <p>Izpostavljenost onesnaženosti zraka z ozonom</p> <p>Motnje zaradi hrupa (***)</p> <p>Hujše nesreče pri delu</p>

(*) Od leta 2002, samo na podlagi pričakovane življenjske dobe.

(**) Od leta 2002.

(***) Od leta 2005.

Glavni kazalnik

Izboljšave na področju pričakovane življenjske dobe kažejo, da je prišlo do napredka pri spodbujanju bolj zdravega in daljšega življenja državljanov EU. Pričakovana življenjska doba ob rojstvu za moške in ženske se je med letoma 2002 in 2008 na letni ravni podaljšala za 4 oziroma 3 mesece. Očitno je tudi, da moški glede pričakovane življenjske dobe zmanjšujejo zaostanek za ženskami.

Prebivalci EU živijo dlje, razlika med moškimi in ženskami pa se zmanjšuje.

Zdravje in neenakosti na področju zdravja

Izboljšave na področju zdravja se kažejo v več kazalnikih. Umrljivost zaradi kroničnih bolezni, ki so glavni vzrok prezgodnjih smrti v EU, se je med letoma 2000 in 2008 zmanjšala za 2,0 % letno pri osebah, mlajših od 65 let. Med letoma 2000 in 2008 so opazne tudi izboljšave na področju duševnega zdravja, kar odražajo spremembe v številu samomorov. Skupno število samomorov v EU se je v povprečju zmanjšalo za 1,9 % letno med starejšimi najstniki in za 3,6 % med osebami, starejšimi od 85 let. Izjema so osebe srednjih let, med katerimi se je leta 2007 število samomorov začelo povečevati, kar se pripisuje brezposelnosti in zadolženosti, ki sta posledica finančne krize.

Manj ljudi umre zaradi kroničnih bolezni in samomorov. Vendar je finančna kriza terjala žrtve med osebami srednjih let.

Med letoma 2005 in 2009 se je delež ljudi z neizpolnjenimi potrebami po zdravstvenem varstvu zmanjšal v vseh dohodkovnih skupinah. Vendar je delež najrevnejših, ki so poročali o neizpolnjenih potrebah po zdravstvenem varstvu, še vedno osemkrat večji kot v najvišji dohodkovni skupini.

Kljub izboljšavam so stroški, povezani z zdravljenjem, še vedno ovira za najrevnejše.

Dejavniki zdravja

Proizvodnja strupenih kemikalij v EU se je med letoma 2002 in 2009 v povprečju zmanjšala za 1,8 % letno. Vendar ni bilo sprememb v njihovem deležu celotne proizvodnje kemikalij in nobenega preobrata v deležu najbolj strupenih razredov kemikalij.

Kljub zmanjšanju proizvodnje strupenih kemikalij ni usmeritve v manjšo strupenost.

Izpostavljenost mestnega prebivalstva onesnaženosti zraka s trdnimi delci se je zmanjšala za 0,4 % letno, vendar ostaja daleč od cilja za leto 2010,

izpostavljenost ozonu pa se je med letoma 2000 in 2008 povečala za 2,8 % letno. Kljub temu ni mogoče prepoznati jasnih trendov, saj se ti kazalniki spreminjajo iz leta v leto, spremembe koncentracij v zraku pa so pogosto posledica naravnih ali polnaravnih vzrokov, kot so gozdni požari in podnebne skrajnosti.

Izpostavljenost onesnaženosti zraka se na mestnih območjih pravzaprav ni izboljšala.

Delež prebivalstva v EU, ki trdi, da čuti posledice zaradi čezmernega hrupa, se je med letoma 2005 in 2009 pozitivno zmanjšal povprečno za 1,5 % letno.

Manj ljudi trpi zaradi hrupa, število hujših nesreč pri delu pa se je zmanjšalo.

Prizadevanja za izboljšanje zdravja in varnosti na delovnih mestih v EU so napredovala, kar je večinoma v skladu s ciljem 25-odstotnega zmanjšanja števila hujših nesreč pri delu v obdobju 2007–2012.

Podnebne spremembe in energija

Napredek od leta 2000 je bil za večino kazalnikov na področju podnebnih sprememb in energije sorazmerno dober, zlasti v drugi polovici desetletja, medtem ko trendi ostajajo negativni samo v zvezi z majhnim številom kazalnikov. Čeprav se prehod na nizkoogljično gospodarstvo že odraža v nekaterih kazalnikih, gospodarstvo v EU ostaja energetsko in ogljično intenzivno, večina kazalnikov na tem področju pa je tesno povezana z gospodarsko rastjo. Zato se pričakuje, da je gospodarska kriza imela bistven vpliv na vprašanja, obravnavana v tem poglavju. V celoti spremembe v trendih v obdobju 2008–2009 niso rezultat temeljitih, strukturnih sprememb, temveč začasnih prekinitev dolgotrajnih trendov.

Emisije toplogrednih plinov (TGP) v EU-27 so se med letoma 2000 in 2009 zmanjšale, hitrost pa bo verjetno zadostovala za uresničitev cilja glede 20-odstotnega zmanjšanja do leta 2020. EU-15 je tudi na dobri poti, da doseže cilj iz Kjotskega protokola za ciljno obdobje 2008–2012, tj. zmanjšanje emisij TGP za 8 % glede na raven iz leta 1990. Podobno je EU na poti, da uresniči cilj glede 20-odstotnega deleža obnovljivih virov energije v bruto končni porabi energije do leta 2020.

Pozitiven razvoj je mogoče opaziti tudi v zvezi z intenzivnostjo toplogrednih plinov pri porabi energije, uporabo obnovljivih virov energije v prometu ter sproizvodnjo toplotne in električne energije. V nasprotju s tem cilj iz leta 2010 glede 21-odstotnega deleža obnovljivih virov energije v proizvodnji električne energije verjetno ne bo dosežen, kljub temu da se je delež med letoma 2000 in 2009 povečal. Odvisnost EU od uvoza energije⁶ se je od leta 2000 bistveno povečala, pri čemer približno 54 % porabe energije omogoči uvoz iz držav zunaj EU. Od leta 2000 se je implicitna davčna stopnja za energijo znižala, kar ni v skladu s ciljem EU, da se davčna obremenitev prenese z dela na rabo virov.

⁶ Gorivo za proizvodnjo jedrske energije ni všteto v uvoz energije.

Preglednica 8: Ocena sprememb na področju podnebnih sprememb in energije (EU-27, od leta 2000)

Raven 1	Raven 2	Raven 3
 Emisije toplogrednih plinov Poraba obnovljivih virov energije (*)	: Emisije toplogrednih plinov za posamezni sektor Energetska odvisnost	Podnebne spremembe Intenzivnost toplogrednih plinov pri porabi energije : Svetovna povprečna temperatura površja
		Energija Bruto nacionalna poraba energije Proizvodnja električne energije iz obnovljivih virov Poraba obnovljivih virov energije v prometu (*) Soproizvodnja toplotne in električne energije (**) Implicitna davčna stopnja za energijo

(*) Od leta 2006.

(**) Od leta 2004.

Glavni kazalniki

Leta 2009 so bile emisije TGP v EU-27 17,4 % nižje od ravni iz leta 1990. Zaradi tega bo verjetno dosežen cilj glede 20-odstotnega zmanjšanja emisij TGP do leta 2020. Poleg tega so bile leta 2009 emisije TGP v EU-15 za 12,7 % nižje od kjotske izhodiščne vrednosti. Tako bodo države EU-15 verjetno presegle svojo skupno zavezo iz Kjota v zvezi z zmanjšanjem emisij TGP za 8 % v obdobju 2008–2012.

Zaradi sprememb v metodologiji so podatki za drugi glavni kazalnik „poraba obnovljivih virov energije“ na voljo samo za obdobje od leta 2006 do leta 2008. Če se bo trenutna hitrost sprememb iz tega kratkega obdobja ohranila, bo EU verjetno izpolnila cilj, določen za leto 2020, glede doseganja 20-odstotnega deleža obnovljivih virov energije v bruto končni porabi energije.

Podnebne spremembe

Z nekaj pomembnimi izjemami so se deleži skupnih emisij TGP (izključena oskrba v mednarodnem prometu in raba zemljišč, spremembe rabe zemljišč ter gozdarstvo), ki jih v EU-27 sprošča vsaka od glavnih vrst virov, med letoma 1990 in 2009 le malo spremenili. Glavni spremembi sta bili zmanjšanje v predelovalni industriji in gradbeništvu (s 14,8 % na 11,5 %) ter industrijskih procesih (z 8,3 % na 7 %), predvsem pa je opazno povečanje v prometu s 13,8 % na 20,2 %. Spremembe deležev emisij sproščenih iz drugih kategorij so bile neznatne.

Intenzivnost toplogrednih plinov pri porabi energije se je med letoma 2000 in 2009 zmerno zmanjšala, vendar počasneje kot v devetdesetih letih 20. stoletja. Do zmanjšanja je v glavnem prišlo zaradi prehoda na gorivo z manj ogljika.

Med letoma 2001 in 2010 je bila povprečna svetovna temperatura površja za 0,46 °C višja od povprečja iz obdobja 1961–1990, zaradi česar je to desetletje najtoplejše evidentirano desetletno obdobje nasploh. To je v skladu s temperaturnim trendom, pri čemer je bilo prvo desetletje 21. stoletja toplejše od devetdesetih let 20. stoletja, ta pa so bila toplejša od osemdesetih let 20. stoletja

EU-27 je na poti, da doseže cilj glede TGP do leta 2020, zaveze EU-15 iz Kjota pa bodo verjetno izpolnjene.

EU je na poti, da doseže svoj cilj glede obnovljivih virov energije v porabi energije.

Medtem ko se je delež emisij iz predelovalne industrije in gradbeništvu ter industrijskih procesov zmanjšal, se je delež emisij iz prometa povečal.

Obdobje 2001–2010 je bilo najtoplejše evidentirano desetletje nasploh.

in predhodnih desetletij.

Energija

Odvisnost EU od uvožene energije je v devetdesetih letih 20. stoletja ostala razmeroma enaka, in sicer je znašala približno 45 %. Vendar se je med letoma 2000 in 2009 energetska odvisnost bistveno povečala, pri čemer je leta 2009 dosegla 53,9 %.

EU uvozi več kot polovico svoje energije.

Energetske potrebe so se v EU nekoliko zmanjšale. Na začetku prvega desetletja 21. stoletja so se enakomerno povečevale, nato pa so se med letoma 2006 in 2009 zmanjšale. Na splošno se je zmanjševanje porabe trdnih goriv nadomeščalo z večjo uporabo zemeljskega plina, do določene mere pa tudi obnovljivih virov energije.

Energetske potrebe v EU so se od leta 2000 nekoliko zmanjšale.

Delež obnovljivih virov energije v proizvodnji električne energije v EU se je povečal s 13,8 % leta 2000 na 16,7 % leta 2008. Kljub povečanju EU verjetno ne bo dosegla cilja 21-odstotnega deleža, določenega za leto 2010. Nasprotno se je delež obnovljivih virov energije v prometu med letoma 2006 in 2008 hitro povečal na 3,5 % transportnih goriv. Če se bo trenutna stopnja rasti nadaljevala, bo EU dosegla cilj 5,75-odstotnega deleža za leto 2010. Vendar podatki zajemajo le tri leta, zato je treba to previdno obravnavati.

EU verjetno ne bo dosegla cilja glede obnovljivih virov energije v električni energiji, vendar je na poti, da doseže cilj glede obnovljivih virov energije v prometu.

Razvoj soproizvodnje toplotne in električne energije (SPT), ki združuje proizvodnjo uporabne toplote s proizvodnjo električne energije, je bil enakomeren, vendar počasen, pri čemer je leta 2009 dosegel 11,4-odstoten delež bruto proizvodnje električne energije.

Napredek soproizvodnje je skromen.

Implicitna davčna stopnja EU za energijo se je med letoma 2000 in 2009 zmanjšala. Znižanje dejanske davčne obremenitve ni skladno s ciljem EU, da se obdavčitev prenese z dela na porabo virov in energije kot orodje politike za pospešitev okoljskih ciljev in povečanje zaposlovanja.

Obdavčitev se ni prenesla z dela in energijo.

Trajnostni promet

Spremenbe od leta 2000 v zvezi s trajnostnim prometom kažejo precej negativno sliko, čeprav je nekaj pozitivnih trendov. Tukaj predstavljena slika je tako manj resna kot tista, ki je bila predstavljena v prejšnji izdaji tega poročila, čeprav je vzrok za to predvsem omilitveni učinek gospodarske krize, ki je zmanjšala potrebo po prometu in njegove negativne vplive.

Zmanjšanje porabe energije in emisij toplogrednih plinov med letoma 2007 in 2008 je prej posledica gospodarske krize kot stalnega dolgoročnega trenda k popolni neodvisnosti. Čeprav je bil dosežen napredek pri ločevanju prometa in porabe energije v prometu od gospodarskega razvoja, je bilo ločevanje zgolj relativno. Poleg tega nista niti tovorni niti potniški promet pokazala kakršnega koli premika k načinom prevoza z manjšim okoljskim vplivom. Do znatnega zmanjšanja je prišlo pri povprečnih emisijah CO₂ iz novih avtomobilov in pri številu smrtnih žrtev v prometnih nesrečah. Trend pri emisijah dušikovih oksidov in trdnih delcev, ki od leta 2000 nenehno pada, se je še pospešil.

Preglednica 9: Ocena sprememb na področju trajnostnega prometa (EU-27, od leta 2000)

Raven 1	Raven 2	Raven 3
 Poraba energije v prometu glede na BDP	 Struktura tovornega prometa Struktura potniškega prometa	Promet in mobilnost Obseg tovornega prometa glede na BDP (*) Obseg potniškega prometa glede na BDP Naložbe v prometno infrastrukturo : Cene v potniškem prometu
		Vplivi prometa Povprečne emisije CO ₂ na kilometer iz novih osebnih avtomobilov (***) Emisije NO _x iz prometa Emisije trdnih delcev iz prometa
	 Emisije toplogrednih plinov iz prometa Smrtne žrtve prometnih nesreč (***)	

(*) Od leta 2004.

(**) Od leta 2001.

(***) Od leta 2007.

Glavni kazalnik

Poraba energije v prometu se je od leta 2000 povečevala počasneje, kot je raslo gospodarstvo, in tako se je razmerje med porabo energije in BDP med letoma 2000 in 2009 zmerno zmanjšalo, kar kaže na manjšo relativno neodvisnost gospodarskega razvoja od porabe energije v prometu. Vendar je povezava med njima še vedno razvidna iz vzporednega zmanjšanja porabe energije z zastojem gospodarstva leta 2008.

Poraba energije v prometu se je povečevala nekoliko počasneje kot BDP.

Promet in mobilnost

Med letoma 2000 in 2009 se je delež vrst prevoza v celinskem cestnem tovornem prometu v EU povečal na 77,5 %, medtem ko sta se deleža železniškega prometa in prometa po celinskih plovnihih poteh v istem obdobju nekoliko zmanjšala. Te spremembe je med letoma 2000 in 2007 spremljalo povečanje zmogljivosti prometa (t/km), zmogljivost v tovornem prometu pa se je v skladu z nižjo gospodarsko rastjo zaradi gospodarske krize začela zmanjševati šele leta 2008. Tovorni promet se je nadalje zmanjšal leta 2009, kar je v obdobju 2000–2009 privedlo do popolne neodvisnosti tovornega prometa od gospodarske rasti.

Delež cestnega prometa v tovornem prometu se je povečal.

Popolna neodvisnost tovornega prometa od gospodarstva.

Deleži vrst prevoza v potniškem prometu so med letoma 2000 in 2008 ostali precej stabilni, čeprav sta se avtomobilski in železniški promet (leta 2008 sta predstavljal 83,3 % oziroma 7,3 %) nekoliko povečala na račun majhnega zmanjšanja deleža avtobusov. Obseg potniškega prometa v EU se je razvijal podobno kot tovorni promet, čeprav je bilo zmanjšanje za 0,4 % leta 2008 zmernejše od 1,4-odstotnega zmanjšanja v tovornem prometu. Ker se je obseg potniškega prometa v tem obdobju povečeval počasneje kot BDP, obseg potniškega prometa ni bil odvisen od BDP.

Relativna neodvisnost potniškega prometa od BDP.

Čeprav se je delež naložb v cestno in letališko infrastrukturo zmanjšal s 66 % leta 2000 na 59 % leta 2003, se je leta 2009 povečal na 68 %. Nasproten vzorec razvoja je bil ugotovljen za deleže naložb v železnico, celinske plovne poti in morska pristanišča, ki se je v istem obdobju zmanjšal s 34 % na 32 %.

Največji delež naložb v infrastrukturo je še vedno namenjen cestam.

Med letoma 2000 in 2010 so se vse cene storitev cestnega, železniškega in zračnega potniškega prometa znatno zvišale, vendar ne enako hitro. Največje

letno zvišanje cen je bilo evidentirano za storitve cestnega potniškega prometa (tj. avtobusi), in sicer v povprečju za 4,2 %, čemur sta sledila železniški (4,0 %) in zračni (2,8 %) promet. Cene za uporabo osebnih prevoznih sredstev in stroški nakupa vozil so se med letoma 2000 in 2010 v povprečju povečali za 3,5 % oziroma 0,6 %. Tako so se sorazmerno gledano cene v cestnem prometu z zasebnimi vozili in zračnimi plovili zvišale manj, pri čemer so slednja način prevoza, pri katerem se uporaba energije in emisije toplogrednih plinov najhitreje povečujejo.

Cene za storitve v cestnem in železniškem prometu so se zvišale hitreje kot v zračnem prometu.

Vplivi prometa

Emisije toplogrednih plinov (TGP) iz prometa so se v EU med letoma 2000 in 2009 povečevale počasneje kot v obdobju 1990–2000. Zaradi zmanjšane povpraševanja po prometu med gospodarsko krizo so se emisije TGP iz prometa leta 2008 in leta 2009 bistveno zmanjšale, in sicer za 1,7 % oz. 2,8 %.

Povečevanje emisij toplogrednih plinov iz prometa se je upočasnilo.

Ker v skupnih emisijah TGP iz prometa ceste prevladujejo, ima razvoj povprečnih emisij CO₂ iz novih avtomobilov pomembno vlogo pri zmanjševanju skupnih emisij TGP iz prometa. Nekaj napredka je bilo doseženega in med letoma 2007 in 2009 je bilo zmanjšanje v EU 4,2-odstotno, pri čemer so emisije iz novih avtomobilov leta 2009 v povprečju znašale 145,7 grama CO₂ na km. Zdi se, da trenutne hitrosti zmanjševanja zadoščajo za dosego ciljnih 130 gramov CO₂ na km do leta 2015.

V zvezi s povprečnimi emisijami CO₂ iz novih avtomobilov je bil dosežen napredek.

V nasprotju s povečanjem emisij TGP so se emisije zdravju škodljivih onesnaževal zraka, kot so dušikovi oksidi (NO_x) in trdni delci (PM), zaradi postopnega zaostrovanja emisijskih standardov od leta 1990 enakomerno zmanjševale. Sedanji ravni emisij NO_x⁷ in PM_{2.5}⁸ sta več kot 30 % nižji od ravni iz leta 1990. Iz podatkov iz leta 2008 je razvidno, da je manjši obseg prometa zaradi gospodarske krize ta proces celo pospešil.

Enakomerno zmanjševanje onesnaževal zraka se je leta 2008 pospešilo.

Ukrepi za zmanjševanje števila smrtnih žrtev prometnih nesreč v EU so privedli do tega, da se je število smrtnih žrtev od leta 1991 več kot prepolovilo. Napredek med letoma 2007 in 2009 je bil še posebno velik, kar se pripisuje finančni negotovosti kot posledici gospodarske krize. Vendar napredek zaostaja pri ukrepih, ki bi bili potrebni, da bi se število smrtnih žrtev med letoma 2001 in 2010 zmanjšalo za 50 %.

Število smrtnih žrtev prometnih nesreč se še naprej zmanjšuje.

Naravni viri

Spremembe na področju naravnih virov od leta 2000 kažejo tako pozitivne kot negativne trende. Na eni strani je opaziti stalen napredek v zvezi z razglasitvijo zavarovanih območij in kakovostjo vode, sečnja lesa v gozdovih pa ostaja trajnostna. Številčnost in raznovrstnost pogostih vrst ptic sta se stabilizirali, čeprav sta v znatno slabšem stanju kot leta 1990 in v prejšnjih desetletjih. Na drugi strani morski staleži rib ostajajo ogroženi, pozidana zemljišča pa se še naprej širijo na račun polnaravnih zemljišč.

⁷ Dušikovi oksidi – dušikov monoksid (NO) in dušikov dioksid (NO₂) – so kisli plini, ki so škodljivi za zdravje ljudi in okolje.

⁸ Fini trdni delci s povprečnim aerodinamičnim premerom do 2,5 μm. Pri ljudeh so povezani z boleznimi obtočil.

Preglednica 10: Ocena sprememb na področju naravnih virov (EU-27, od leta 2000)

Raven 1	Raven 2	Raven 3
		Biotska raznovrstnost
 Številčnost pogostih vrst ptic (*)	 Zavarovana območja (**)	
		Sladkovodni viri
	: Črpanje vode	 Kakovost vode v rekah (***)
		Morski ekosistemi
 Ohranjanje ribjega staleža		: Ribolovna zmogljivost
		Raba zemljišč
	 Povečanje pozidanih zemljišč (****)	 Gozdni prirast in sečnja

(*) Agregat EU na podlagi podatkov 19 držav članic.

(**) EU-25, od leta 2006.

(***) Agregat na podlagi podatkov 19 držav članic.

(****) Agregat EU na podlagi podatkov 23 držav članic.

Glavni kazalniki

Indeks EU za vse pogoste vrste ptic se je od leta 2000 po naglem znižanju v prejšnjih desetletjih začel stabilizirati. Okrevanje je bilo vidno zlasti pri vrstah habitatnih generalistov in gozdnih vrstah. Na drugi strani se pogoste populacije ptic, ki živijo na kmetijskih območjih, še vedno manjšajo.

Pogoste populacije ptic okrevajo, vendar na nižjih ravneh kot v prejšnjih desetletjih.

Skupni ulovi rib iz staležev zunaj varnih bioloških meja so leta 2009 dosegli skoraj 24 %. Trenutno ulovi rib v vseh kategorijah znatno presegajo trajnostne ravni izkoriščanja.

Ulovi rib ostajajo zunaj varnih bioloških meja.

Biotska raznovrstnost

Leta 2010 so območja, določena za ohranjanje narave, v EU-25 dosegla 89 % površine, ki se šteje za zadostno za zagotovitev ustreznih habitatov, da se ohrani biotska raznovrstnost. Razlike v ravni izvajanja med starejšimi državami članicami in tistimi, ki so zadnje pristopile k EU, se zmanjšujejo, leta 2010 pa je bila vrednost mediane v vseh 27 državah članicah 98 %. Čeprav je izvajanje glede na zajeto območje skoraj zaključeno, je še vedno potreben napredek glede upravljanja določenih območij in povezljivosti med območji.

Zavarovana območja postajajo zadostna.

Sladkovodni viri

V večini držav, za katere so na voljo podatki, se je črpanje površinske vode stabiliziralo. V nekaterih državah so stopnje črpanja podtalne vode še vedno na visokih ali netrajnostnih ravneh. Velike razlike med stopnjami posameznih držav so lahko posledica geo-klimatskih lastnosti in sorazmernega pomena posebnih gospodarskih sektorjev, kot sta turizem in kmetijstvo v nekaterih evropskih regijah.

Kakovost sladke vode v rekah se izboljšuje, stopnje črpanja pa so se stabilizirale.

Od leta 2000 do leta 2008 se je koncentracija biorazgradljivih organskih snovi in drugih hranil v rekah zmanjšala v celotni Evropi⁹, kar kaže na nedvomno izboljšanje kakovosti sladke vode. Direktiva o komunalnih odpadnih vodah in okvirna direktiva o vodah spadata med glavne spodbujevalce tega pozitivnega trenda.

Morski ekosistemi

Ribiška flota EU-15, izmerjena kot skupna moč motorjev plovil, se je nenehno

Kljub zmanjšanju

⁹ Kazalnik je vseevropski in vključuje tako države članice kot države, ki niso članice.

zmanjševala, pri čemer je bil cilj uskladiti ribolovno zmogljivost z razpoložljivimi staleži. Vendar sta se hkrati izboljšali tehnologija in ribolovna učinkovitost, tako da se skupna ribolovna zmogljivost ni zmanjšala.

ribiške flote se ribolovna zmogljivost ni zmanjšala.

Raba zemljišč

Med letoma 2000 in 2006 so pozidana zemljišča še naprej posegala v kmetijska in polnaravna zemljišča. Stopnja rasti je bila najvišja za rudarska polja, odlagališča in gradbišča, čemur sledijo prometna omrežja. Fragmentacija ekosistemov, povezana s takimi obširnimi linearnimi strukturami, zelo obremenjuje biotsko raznovrstnost.

Naravna zemljišča se še naprej uporabljajo za gradnjo.

Med letoma 2000 in 2010 se je sečnja lesa nekoliko povečala, medtem ko se je prirast bistveno zmanjšal. To je povzročilo bistveno povečanje stopnje izkoriščanja gozdov (razmerje med sečnjo in prirastom). Kljub temu sečnja lesa ostaja trajnostna.

Sečnja gozdov ostaja trajnostna.

Globalno partnerstvo

Splošna slika, ki jo prikazujejo kazalniki na področju globalnega partnerstva, je precej pozitivna. Večina kazalnikov je od leta 2000 kazala pozitivno nagnjenost, zlasti tisti v zvezi s trgovinskimi tokovi, financiranjem trajnostnega razvoja in upravljanjem naravnih virov. Vendar EU ni na poti k uresničevanju glavnega kazalnika, ki meri delež bruto nacionalnega dohodka, namenjenega za uradno razvojno pomoč državam v razvoju. Poleg tega je bil razvoj več kazalnikov v obdobju 2007–2009 vzporedno s svetovno gospodarsko krizo negativen.

Preglednica 11: Ocena sprememb na področju globalnega partnerstva (EU-27, od leta 2000)

Raven 1	Raven 2	Raven 3	
 Uradna razvojna pomoč	 Uvoz iz držav v razvoju	Globalizacija trgovine Delež uvoza iz najmanj razvitih držav Subvencije za kmetijstvo EU	
		Financiranje trajnostnega razvoja Delež tujih neposrednih naložb v države z nizkimi prihodki (**) Delež uradne razvojne pomoči za države z nizkimi prihodki (*) Delež nevezane pomoči (*) Pomoč za socialno infrastrukturo in storitve (*) : Pomoč za odpis dolga	
	 Financiranje držav v razvoju (*)		Upravljanje svetovnih virov Pomoč za oskrbo z vodo in sanitarne storitve (*)
		: Emisije CO ₂ na prebivalca	

(*) EU-15.

(**) Članice DAC EU.

Glavni kazalnik

Delež bruto nacionalnega dohodka (BND), porabljenega za uradno razvojno pomoč (URP) državam v razvoju, se je med letoma 2005 in 2010 neznatno povečal. Zato EU ni dosegla vmesnega cilja, ki je 0,56 % za leto 2010. Prav tako ni dosegla cilja, da do leta 2015 za URP nameni 0,7 % svojega BND.

EU ni dosegla cilja 0,56-odstotnega BND za URP do

leta 2010.

Globalizacija trgovine

Delež uvoza iz držav v razvoju v uvozu EU se je med letoma 2000 in 2010 povečal. Ta trend se je leta 2009 prekinil, kar je odražalo svetovno gospodarsko krizo. Uvoz iz najmanj razvitih držav se je razvijal v skladu s ciljem EU glede povečanja njegovega deleža, vendar na splošno ostaja majhen. Kmetijske subvencije EU, ki jih je Svetovna trgovinska organizacija (STO) opredelila kot subvencije, ki izkrivljajo trgovino, so se med letoma 2000 in 2007 znižale za več kot dve tretjini.

Uvoz iz držav v razvoju se je povečal.

Financiranje trajnostnega razvoja

Na splošno je EU-15 leta 2009 državam v razvoju zagotovila več denarja kot leta 2000, kar odraža splošen trend med donatorji. Zmeren napredek je bil dosežen pri povečevanju deleža držav z nizkimi prihodki v neposrednih tujih naložbah in razvojni pomoči. Vendar je svetovna gospodarska kriza med letoma 2007 in 2008 privedla do upočasnitve tokov. Večina kazalnikov tudi leta 2009 še vedno ni dosegla svoje ravni iz leta 2007. Leta 2009 je bilo za namene odpisa dolga namenjene manj razvojne pomoči kot leta 2000.

Na splošno se je financiranje razvoja s strani EU-15 povečalo, vendar je gospodarska kriza imela negativen vpliv.

Upravljanje svetovnih virov

Kazalniki upravljanja svetovnih virov so pokazali pozitivne trende. Razlika pri emisijah CO₂ na prebivalca v EU in v državah v razvoju se je zmanjšala, vendar ostaja znatna. Manjša razlika je posledica povečanja emisij CO₂ v državah v razvoju in zmanjšanja v EU. Pomoč za oskrbo z vodo in sanitarne storitve se je med letoma 2000 in 2009 znatno povečala.

Razlika med emisijami CO₂ iz EU in iz držav v razvoju se manjša.

Dobro upravljanje

Trendi, ugotovljeni na področju dobrega upravljanja, so bili od leta 2000 mešani. Trendi glede primerov kršitev ter razpoložljivosti e-uprave in uporabe so bili pozitivni. Poleg tega je bil prenos zakonodaje EU nad ciljno stopnjo. Negativni pa so bili trendi v zvezi z volilno udeležbo na nacionalnih parlamentarnih volitvah, ki se na splošno zmanjšuje. Ob tem trendi glede razmerja med okoljskimi davki in davki na delo kažejo, da splošen premik k večjemu deležu okoljskih davkov pri skupnih davčnih prihodkih ni bil dosežen.

Preglednica 12: Ocena sprememb na področju dobrega upravljanja (EU-27, od leta 2000)

Raven 1	Raven 2	Raven 3
	Skladnost in učinkovitost politike	
	 Kršitve (*)	: Zaupanje državljanov v institucije EU Prenos zakonodaje EU (*)
	Odprtost in udeležba	
	 Volilna udeležba	 Razpoložljivost e-uprave (*) Uporaba e-uprave (**)
	Instrumenti gospodarske politike	
	 Okoljski davki v primerjavi z davki na delo	

(*) Od leta 2007.

(**) Od leta 2005.

Skladnost in učinkovitost politike

Leta 2009 je polovica državljanov EU navedla, da zaupa Evropskemu *Med glavnimi*

parlamentu, kar pomeni, da mu med glavnimi institucijami EU najbolj zaupajo. Manj državljanov je navedlo, da zaupajo Evropski komisiji in Svetu EU.

institucijami EU državljanji najbolj zaupajo Evropskemu parlamentu.

Med letoma 2007 in 2009 se je število novih kršitev v EU bistveno zmanjšalo, in sicer z 212 na 142. Vzrok za to je predvsem zmanjšanje na dveh področjih politike: notranjem trgu ter pravosodju in notranjih zadevah. Vendar so bile med različnimi sektorji politike bistvene razlike.

Število novih kršitev se je zmanjšalo, prenos zakonodaje EU pa je nad ciljno stopnjo.

Evropski svet je leta 2001 določil cilj, da nacionalni organi prenesejo zakonodajo EU po 98,5-odstotni stopnji. Čeprav je bila leta 2009 celotna stopnja nekoliko nad 98,5-odstotnim ciljem, so bile v več sektorjih politike stopnje prenosa nižje.

Odprtost in udeležba

Volilna udeležba na nacionalnih parlamentarnih volitvah se je med letoma 2000 in 2010 v celotni EU nekoliko zmanjšala. Na splošno je bila udeležba na nacionalnih volitvah večja kot na parlamentarnih volitvah EU.

Volilna udeležba na nacionalnih volitvah se je nekoliko zmanjšala.

Razpoložljivost e-uprave za osnovne javne storitve je v EU obširna in se je od leta 2002 enakomerno povečevala, njena uporaba s strani posameznih državljanov pa se je med letoma 2005 in 2010 povečala. Vendar so med državami članicami znatne razlike.

Razpoložljivost in uporaba e-uprave se povečujeta.

Instrumenti gospodarske politike

V EU je med letoma 2000 in 2009 prišlo do premika od okoljskih davkov k davkom na delo. To je neskladno s ciljem strategije trajnostnega razvoja EU, da se obdavčitev prenese z dela na porabo virov in energije ter/ali onesnaženost.

Razmerje med okoljskimi davki in davki na delo se je zmanjšalo.